

Procesul Ceaușescu la teatru

Ciudată ideea unor tineri artiști germani de a concepe un spectacol după procesul soților Ceaușescu. Producție a Institutului pentru Crimă Politică, **Ultimele ore ale lui Ceaușescu**, subintitulat **Reconstituirea Procesului împotriva soților Ceaușescu**, pendulează între documentar și spectacol. Dacă începutul este tipic pentru un documentar, cu declarații ale unor personalități cunoscute, întruchipate, e drept, de actori, înscenarea propriu-zisă e teatru, dar unul hiperrealist, urmând cât se poate de fidel procesul real, așa cum a fost el filmat și cum s-a imprimat în memoria noastră. În prima parte, pe marile panouri care acoperă scena, îi vedem pe Ana Blandiana și Ion Caramitru, jucați de Victoria Cociaș și, respectiv, Mircea Rusu, dar și un tânăr timișorean anonim, care-și povestește amintirile timpurii de-acum 20 de ani, jucat de Alexandru Mihăescu, dar și pe comandantul garnizoanei de la Târgoviște, unde au sfârșit-o Ceaușeștii, întruchipat de Constantin Cojocaru, și pe unul dintre piloții care au transportat „curtea” FSN, jucat de Eugen Cristian Motriuc, dar și pe generalul Stănculescu, întruchipat de Constantin Drăgănescu. Aceasta e partea video a spectacolului,

Victoria COCIAȘ și Constantin COJOCARU

urmând ca, după o pauză pe loc, să avem în fața ochilor și partea propriu-zisă de spectacol.

Procesul, urmat foarte fidel, se pare, de către regizor și actori, trezește, mai mult decât acum 20 de ani, un sentiment contradictoriu. Îți vine să râzi de reacțiile protestiste ale celor doi „conducători” care te indignau atunci, gândindu-te că ăștia te conduseseră (spre cele mai înalte culmi ale tâmpeniei, că știau bine drumul) până în urmă cu o săptămână. Acum, mai relaxat, sigur că ai uitat că o țară întreagă a tremurat de frica lor. Reacția e aproape aceea a unor străini care văd jucată o dramă din cine știe ce țară îndepărtată de democrație și rațiune. Iar momentele finale sunt de un tragism autentic, cei doi interpreți ai soților Ceaușescu reușind aici o adevărată performanță artistică. Poate că, de aceea, spectacolul, altfel destul de static și de improvizat, e psihologic util. Autorul și regizorul său este un neamț, cum spuneam, Milo Rau, iar proiectul va continua și în Germania, în România singurele spectacole fiind cele două de la Odeon. Totul îți apare, acum, după 20 de ani, exact cât perioada interbelică!, ridicol și aproape incredibil. Mircea Rusu se silește să pronunțe frazele președintelui „completului de judecată” improvizat, exact precum, atunci, demult, judecătorul Popa, ezitant, ceea ce, însă, în cazul său, dă un efect de batjocură la adresa celor judecați, ceea ce e nepotrivit cu un complet legal, dar destul de aproape de realitatea celui „al poporului”. Hazliu este că ajungi să crezi, asemenea Ceaușeștilor, că un asemenea tribunal nu are nicio legitimitate și, ceea ce te surprinde, este faptul că, totuși, prostănacul de-acum două decenii avea unele noțiuni, e drept, vagi, juridice și constituționale, deși instanțele nu contaseră niciodată în ochii partidului și ai săi.

Cuplul Ceaușescu, jucat cu mult aplomb de Victoria Cociaș și Constantin Cojocar, este credibil, deși, poate, nu destul de stupid și de vulgar, dacă ne gândim la model. Dar efortul actorilor de a se transpune în pielea celor doi ticăloși este remarcabil și remarcat în final de publicul prezent în sală. Celor care meditează asupra a ceea ce văd, poate că această înscenare le trezește – a câta oară? – ideea că democrația noastră are la origine o crimă, e drept, împotriva unor criminali, dar asta nu schimbă calificarea juridică și că tot ceea ce se construiește pe o asemenea temelie nu poate să fie prea stabil. Aș merge prea departe dacă aș spune că povestea aceasta e un fel de poveste a unor Cain și Abel derizorii, transpusă la dimensiunile acestei lumi, încă năclăite în noroiul comunist. Căci judecătorii și judecații erau, de fapt, frați, și așa au rămas până în ziua de azi mulți dintre cei care se dau drept democrați, frați cu înaintașii și inspiratorii lor.

În aceste zile, prin capitalele europene mai fericite, se înscenează Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. În București se înscenează o moarte. Urâtă, ticăloasă, murdară. În cât timp, oare, ne vom spăla de acest ciudat păcat, care multora le poate părea, și pe bună dreptate ai zice, justiție?

Teatrul „Odeon”, București (gazdă) – Ultimele ore ale lui Ceaușescu. Reconstituirea Procesului împotriva soților Ceaușescu, o producție a Institutului pentru Crimă Politică din Berlin. **Autor și director de proiect:** Milo Rau. **Regia:** Milo Rau și Simone Eisenring. **Producție și dramaturgie:** Jens Dietrich. **Decor și costume:** Anton Lukas și Silvie Naunheim. **Regie video și muzicală:** Marcel Bachtiger. **Cu:** Victoria Cociaș, Constantin Cojocar, Constantin Drăgănescu, Alexandru Mihăescu, Eugen Cristian Motriuc, Mircea Rusu. **Premiera:** 10 și 11 decembrie 2009.